

2440-39

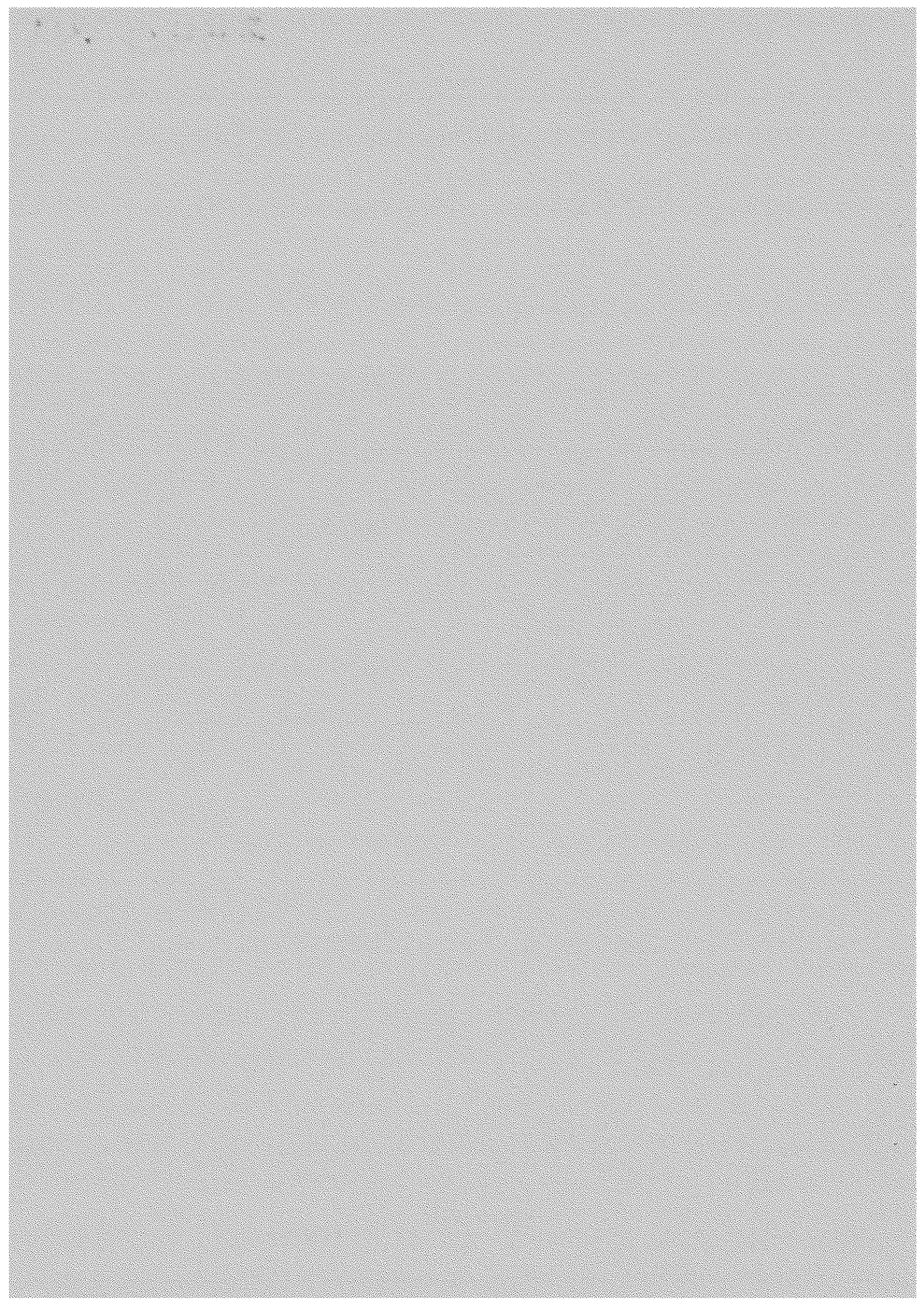
Advies Reikwijdte en Detailniveau voor het Milieueffectrapport (MER)

Dijkversterking Fort Everdingen - Ravenswaaij

Oktober 2010
Gedeputeerde Staten van Gelderland

provincie

GELDERLAND

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	HOOFDPUNTEN VAN HET MER	3
3	ACHTERGROND EN BESLUITVORMING	3
3.1	Achtergrond, probleemstelling en doel	3
3.2	Beleidskader en te nemen besluiten	4
4	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1	Algemeen.....	4
4.2	Alternatieven	4
4.2.1	Culemborg aan de Lek	5
4.2.2	Voorkeursvolgorde.....	5
4.2.3	Tussenvakken.....	5
4.3	Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)	5
4.4	Referentie	6
5	BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN	6
5.1	Algemeen.....	6
5.2	Bodem en water.....	6
5.3	Natuur	7
5.4	Woon- en leefmilieu en verkeersveiligheid	8
5.5	Landschap en cultuurhistorie.....	8
5.5.1	Landschap	8
5.5.2	Cultuurhistorie.....	9
5.5.3	Effecten.....	9
6	OVERIGE ASPECTEN	10

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

BIJLAGE 3: Samenvatting en beantwoording zienswijzen en ingebrachte adviezen

BIJLAGE 4: Bekendmaking

1 INLEIDING

Tussen Fort Everdingen en Ravenswaaij voldoen delen van de dijk aan de zuidoever van de Lek niet aan de wettelijke veiligheidseisen. Delen van de dijk zijn niet hoog en/of niet sterk genoeg. Het gaat om 11,3 km waar de dijk versterkt moet worden. Hiervoor stelt het Waterschap Rivierenland een dijkversterkingsplan op, dat moet worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland. Voor de goedkeuring van dit plan wordt de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Alhoewel het door de inwerkingtreding per 1 juli 2010 van nieuwe wet- en regelgeving niet meer verplicht is de Commissie m.e.r. te raadplegen over de startnotitie hebben Gedeputeerde Staten bij brief van 14 juni 2010 de Commissie m.e.r. gevraagd advies uit te brengen. De Commissie heeft bij brief van 22 juli 2010 het advies uitgebracht.

2 HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De provincie Gelderland beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een beschrijving van het voornemen;
- een onderbouwing van de alternatieven en de rol die de milieuaspecten daarin spelen;
- een beschrijving van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, de gevolgen van de dijkversterking daarvoor en van maatregelen die getroffen kunnen worden om de landschappelijke inpassing te optimaliseren en negatieve gevolgen voor cultuurhistorie te minimaliseren;
- een beschrijving van beschermde dier- en plantensoorten die in de uiterwaarden en binnendijks voorkomen en van de effecten die deze soorten kunnen ondervinden. Bovendien een beschrijving van de wijze waarop in het project kansen voor natuurontwikkeling worden gewogen en benut;
- een goede en publieksvriendelijke samenvatting, net als in de startnotitie voorzien van overzichtelijk en 'leesbaar' kaartmateriaal.

Geef aan in hoeverre geleerd kan worden van ervaringen en/of evaluaties van recente dijkversterkingen die in uitvoering zijn of uitgevoerd zijn, bijvoorbeeld aan de overkant van de rivier¹.

In de volgende hoofdstukken is meer in detail weergegeven welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De provincie bouwt in dit advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

3 ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

De startnotitie geeft in §2.3 de doelstelling van het plan weer. Primair is dit de veiligheid van de dijk voor ten minste vijftig jaar bewerkstelligen. Secundair is dit het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.

¹ Ook het Q-team Ruimte voor de Rivier wijst op het belang van recente ervaringen met het voltooide verzwaringsprogramma voor (details in) het nieuwe ontwerp.

In de startnotitie wordt aangegeven dat de dijk op de meeste plekken niet aan de veiligheidseisen voldoet door hoogtetekort en/of een stabiliteitsprobleem. Geef in het MER per dijkvak gedetailleerder dan in de startnotitie aan wat het veiligheidsprobleem is².

Schets in het MER, net als in de startnotitie, de relatie van het voornemen met de planologische kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier, het Nationale Waterplan en het daarin verwerkte advies van de Commissie Veerman. Geef aan welke projecten in het plangebied nog meer plaatsvinden in het kader van de PKB.

3.2 Beleidskader en te nemen besluiten

In §7.3 van de startnotitie is de wet- en regelgeving en het beleid opgesomd waarmee rekening gehouden moet worden bij de besluitvorming over de dijkversterking. Geef in het MER aan of de in de startnotitie geschetste principeoplossingen of alternatieven passen binnen de randvoorwaarden uit deze wet- en regelgeving en dit beleid.

In aanvulling op §7.3 dient rekening gehouden te worden met de Wet op de bodembescherming en de Monumentenwet 1988. Ook de Ontgrondingenwet kan van toepassing zijn, in het geval ontgrond moet worden ten behoeve van de dijkversterking.

Geef een volledig en samenhangend beeld van de (vervolg)besluiten, vergunningen en ontheffingen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de dijkversterking, en van de instanties die daarvoor bevoegd gezag zijn.

4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

Geef inzicht in de activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de eindsituatie (gebruik, beheer en onderhoud). Besteed aandacht aan de fasering en doorlooptijd van de uitvoering.

4.2 Alternatieven

In §5.1 van de startnotitie wordt aangegeven dat de vorming van alternatieven in drie stappen gebeurt. De provincie kan zich vinden in deze aanpak. Ga ook in op de vraag of een binnendijkse verlegging van de dijk een principeoplossing kan zijn.

Bij het ontwikkelen van het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief kan gebruik gemaakt worden van de goede Handreiking Ruimtelijke kwaliteit (H+N+S, 2009) aangevuld met de inzichten op basis van de historische betekenis van de individuele panden, andere cultuurhistorische waarden en natuurwaarden.

Besteed verder bij het uitwerken van het voorkeursalternatief, met name als zich knelpunten voordoen, aandacht aan:

- de mogelijkheid om meer overslag dan het overslagcriterium (1 l/m/s) toe te laten door bijvoorbeeld het binnentalud overslagbestendig te maken;
- het toepassen van innovatieve dijkverbeteringmethoden, zoals daar ook mee wordt geëxperimenteerd bij andere dijktrajecten. Geef aan of er ook innovatieve (buitendijkse) dijkverbeteringmethoden bestaan voor dit dijktraject en motiveer waarom deze methoden wel of niet verder worden uitgewerkt in het MER. Denk bijvoorbeeld aan het buitendijks ingraven van een kleilaag;

² Tijdens het bezoek dat de Commissie m.e.r. aan de locatie heeft gebracht, leek het aangeduide probleem soms niet mogelijk te kunnen zijn op de betreffende locatie. Bijvoorbeeld piping op een locatie waar eerder een damwand is geplaatst.

- innovatief dijkbeheer. Het waterschap streeft naar uniform dijkbeheer. De provincie adviseert in het geval van knelpunten te onderzoeken of een andere, eventueel innovatieve wijze van dijkbeheer mogelijk is³.

Ga, net als bij dijktraject Rijswijk-Opheusden, in op de uitbreidbaarheid van alternatieven ten behoeve van toekomstige dijkversterkingen.

4.2.1 Culemborg aan de Lek

In de startnotitie staat dat het project Culemborg aan de Lek, onder andere bestaande uit een binnenwaartse dijkverlegging, als variant wordt meegenomen in het MER. De provincie kan zich hier goed in vinden. Het is beter dit project mee te nemen in het grotere project van de dijkversterking dan dit als apart project te benaderen⁴.

Geef aan of de binnenwaartse dijkverlegging kan dienen als riviercompensatie voor eventuele buitendijkse oplossingen.

4.2.2 Voorkeursvolgorde

Op bladzijde 23 van de startnotitie is een voorkeursvolgorde voor principeoplossingen gepresenteerd. Deze volgorde is anders geformuleerd dan de voorkeursvolgorde in de startnotitie voor het aangrenzende dijktraject Rijswijk-Opheusden (bladzijde 22). Geef in het MER een heldere, gemotiveerde voorkeursvolgorde.

4.2.3 Tussenvakken

Het dijktraject kent tussenvakken die op dit moment niet versterkt hoeven te worden. Deze tussenvakken worden meegenomen in de zesjaarlijkse wettelijke toetsing, waarvan de definitieve resultaten in 2011 beschikbaar komen. Als uit de toetsing blijkt dat de tussenvakken versterkt moeten worden, worden zij voor de planstudie, mits het gaat om kleine afstanden, meegenomen in de voorgestelde dijkversterking. Als blijkt dat een bepaald vak van een dijk niet versterkt hoeft te worden, wordt dat tussenvak niet versterkt. Vanuit bijvoorbeeld landschappelijk- of verkeerskundig oogpunt zou het wenselijk kunnen zijn toch enige aanpassingen aan de dijk van een tussenvak te plegen om een consistent beeld te creëren. In geval het een kleine afstand betreft, zodat de kosten zeer beperkt blijven, kan wellicht worden overwogen dit tussenvak in de werkzaamheden, passend binnen dat doel, mee te nemen.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

In § 6.3 van de startnotitie staat dat geen zelfstandig mma⁵ wordt ontwikkeld, maar dat bij voorkeur wordt aangesloten op het voorkeursalternatief. Het mma zal vooral onderscheidend zijn door het opnemen van niet wettelijk verplichte mitigatie en compensatie en het bewerkstelligen van meer netto positieve effecten op het milieu.

Het advies is om de volgende aspecten te betrekken bij de ontwikkeling van het mma:

- een milieuvriendelijke wijze van aanleg en het benutten van milieuvriendelijke (bekledings-)materialen;
- het maximaal beperken van hinder in de realisatiefase;
- afwerking en beheer gericht op het vergroten van de natuur- en belevingswaarde.

³ Een van de hoofdpunten uit het advies van het Q-team Ruimte voor de Rivier is ook: "Bekijk, alvorens functionele ontwerp-eisen te maken, nog eens goed waarop de beheerderswensen zijn gebaseerd en of er innovatieve beheermogelijkheden zijn".

⁴ In zinswijze 4 wordt gesteld dat de projecten "onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden".

⁵ Per 1 juli 2010 (inwerkingtreding Wet modernisering m.e.r.) is het geen wettelijk inhoudsvereiste meer om een mma op te nemen in het MER. Wel dienen nog steeds alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven beschreven te worden.

4.4 Referentie

Geef een beschrijving van de referentiesituatie waarmee de alternatieven worden vergeleken. De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling.

Onder de autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ontwikkeling van het milieu verstaan, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Deze toekomstige milieusituatie bestaat uit de ontwikkeling van de huidige activiteiten in het studiegebied en van bekende nieuwe activiteiten.

Hoofdstuk 3 van de startnotitie geeft een eerste aanzet van de bestaande toestand van het milieu. Vul dit aan op het juiste detailniveau voor het maken van keuzes. Dit betekent bijvoorbeeld dat gedetailleerder in beeld moet worden gebracht welke (beschermde) flora en fauna zich op dit moment op en rond de dijk bevindt en wat de cultuurhistorische waarde is van de binnen- en buitendijkse zone langs de dijk, inclusief de panden op, aan en langs de dijk.

Geef in het MER aan of en waarom de verplaatsing en uitbreiding van de jachthaven⁶ en het Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie⁷ wel of geen onderdeel uitmaken van de referentiesituatie. Geef aan of in dit kader 'werk met werk' gemaakt kan worden bij de uitvoering van de dijkversterking.

5 BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

5.1 Algemeen

Om alternatieven goed te kunnen toetsen aan doelbereik en milieugevolgen is het advies om de toetsingscriteria, waar mogelijk, kwantitatief en meetbaar te maken, bijvoorbeeld voor de milieuaspecten bodem, water en natuur.

Besteed aandacht aan de samenhang tussen de verschillende projecten die in het rivierengebied plaatsvinden (zie ook §3.1) en aan cumulatieve effecten van deze projecten gezamenlijk.

5.2 Bodem en water

Besteed in het MER aandacht aan:

- eventuele effecten op de kwaliteit van bodem en oppervlaktewater⁸;
- de effecten op de grondwaterstromingen;
- grondverzet en de logistiek van aan- en afvoer van grond en eventueel hiervoor noodzakelijke depots;
- de mogelijkheden voor optimalisatie van de grondbalans van dit project in combinatie met andere projecten (bijvoorbeeld in het kader van Ruimte voor de Rivier)⁹;
- de wijze waarop omgegaan wordt met de aangetoonde en potentieel aanwezige bodemverontreinigingen;
- zettingen zowel ter plaatse van de dijk als in de directe omgeving ervan en de mogelijke gevolgen voor aanwezige bebouwing;
- mogelijke scheuren in de Beusichemse dijk in de gemeente Culemborg nabij de gemeente Buren;
- de afwatering van het Fort Everdingen^{10, 11}.

⁶ Zie zienswijzen 3 en 4.

⁷ Zie zienswijze 7 en 8.

⁸ Hier wordt aandacht voor gevraagd in zienswijze 6.

⁹ Het Q-team Ruimte voor de Rivier wijst er ook op dat mogelijk gebruik gemaakt kan worden van grond die vrijkomt bij andere projecten binnen Ruimte voor de Rivier.

¹⁰ Op de laatste twee punten wordt gewezen in zienswijze 1.

¹¹ Ook in zienswijze 8 wordt aandacht gevraagd voor de afwatering van Fort Everdingen.

In de startnotitie staat in tabel 6.1 dat na de dijkversterking geen effect zal optreden op oppervlaktewater. Hoewel het effect marginaal kan zijn, kan het wel optreden door verandering in de kwelstromen en eventueel door overslag van water over de dijk. Besteed hier aandacht aan in het MER.

5.3 Natuur

Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het beïnvloede gebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden. Geef daarvoor aan voor welke kenmerkende dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen¹² is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf maatregelen die de negatieve gevolgen kunnen beperken of voorkomen. Maak hierbij onderscheid tussen gevolgen en maatregelen in de realisatie- en in de gebruiksfase. Geef bovendien aan welke kansen voor de natuur gecreëerd kunnen worden met het voornemen¹³.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden. In de startnotitie staat dat binnen één kilometer van de dijk geen Natura 2000-gebieden zijn gelegen, maar in het beoordelingskader worden wel effecten op Natura 2000 als beoordelingscriterium genoemd. Maak duidelijk wat de status is van de natuur in het studiegebied.

De uiterwaarden zijn aangewezen als EHS-gebied. Geef op kaart aan waar deze gebieden zijn gelegen ten opzichte van de locaties van de dijkversterkingsmaatregelen. Beschrijf de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van deze gebieden. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op de actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' principe. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' principe provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader¹⁴. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende en eventueel compenserende maatregelen genomen kunnen worden.

Bepaal ook wat de invloed van het voornemen is in cumulatie met andere activiteiten die in of in de nabijheid van de beschermde gebieden plaatsvinden.

Soortenbescherming¹⁵

Eind november 2009 heeft een ecologisch vooronderzoek plaatsgevonden. Hierin is duidelijk aangegeven welke potentiële knelpunten kunnen ontstaan door de verstoring van de dijkversterking. Ook wordt inzicht geboden in verspreidingsgegevens van soorten per kilometerhok. Geconcludeerd wordt dat aanvullend veldonderzoek nodig is. De provincie onderschrijft dit. De verspreidingsgegevens zullen in groter detailniveau aanwezig moeten zijn om te voorkomen dat:

- beschermde soorten over het hoofd worden gezien;
- de aanwezigheid van een beschermde soort in een kilometerhok ten onrechte als knelpunt wordt gekwalificeerd. Wanneer de soort zich een kilometer van de dijk bevindt, hoeft dit waarschijnlijk geen knelpunt te zijn.

¹² Geef aan of het gaat om vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld ruimtebeslag, verstoring door bijvoorbeeld geluid, of verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding.

¹³ Het Q-team Ruimte voor de Rivier wijst ook op kansen voor natuurontwikkeling, waarbij aandacht besteed moet worden aan kenmerkende vegetatie en beplanting van dijken en dijkbermen.

¹⁴ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

¹⁵ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

Geef in het MER aan welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten in het plangebied voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt¹⁶. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor de beschermde soorten en bepaal daarbij of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats¹⁷. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen, zoals het uitvoeren van werkzaamheden buiten kwetsbare perioden voor soorten.

5.4 Woon- en leefmilieu en verkeersveiligheid

Geef in het MER inzicht in de gevolgen van de alternatieven voor de woon- en leefomgeving. Ga daarbij in op het aantal woningen en/of andere gebouwen dat moet worden verplaatst of gesloopt. Bespreek tevens de mate van (geluid)hinder van de aanleg voor omwonenden, landbouw en recreatie, en op de verkeerscirculatie, verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van woningen en aanliggende percelen.

Er wordt naar gestreefd om tegelijkertijd met de dijkversterking ook de verkeersveiligheid op de dijk te verbeteren¹⁸. Geef aan in hoeverre dit bereikt kan worden^{19 20}.

Geef aan of de alternatieven invloed kunnen hebben op het scheepvaartverkeer²¹.

5.5 Landschap en cultuurhistorie

Geef een beschrijving én waardering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het studiegebied. Ga hierbij uit van hoofdstuk 3 van de startnotitie, de daarin genoemde Handreiking Ruimtelijke kwaliteit (H+N+S, 2009) en het archeologisch onderzoek (RAAP, 2009).

5.5.1 Landschap

- Beschrijf en waardeer de landschappelijke structuren, met name het kenmerkende karakter (kernkwaliteiten, zie H+N+S, 2009), de gaafheid en de zeldzaamheid van het landschapstype en de samenhang. Bepaal ook de ruimtelijk-visuele waarde van het (dijk)landschap, zoals de openheid of beslotenheid, diversiteit en de zichtrelaties. Overigens moet kernkwaliteit 2 'continue structuur' genuanceerd worden. Deze continue structuur is ontstaan door voorgaande, redelijk recente dijkversterkingen en heeft daarmee minder cultuurhistorische waarde.
- Beschrijf indien relevant de waarde van de vormen in het landschap (aardkundige waarden zoals donken, wielen en stroomruggen), die worden bepaald door de mate waarin het natuurlijk systeem als vorm afleesbaar is en dus zichtbaar is in het landschap.

¹⁶ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

¹⁷ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹⁸ In zienswijze 1 worden de knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid benadrukt.

¹⁹ Het Q-team Ruimte voor de Rivier wijst op de eventuele mogelijkheid om gebruik te maken van de binnendijkse regionale wegen.

²⁰ Besluitvorming over de inrichting van de weg en de verkeersveiligheid zal niet plaatsvinden in het kader van de dijkversterking, maar is een verantwoordelijkheid van de gemeente als wegbeheerder.

²¹ Zie zienswijze 6.

5.5.2 Cultuurhistorie

- Beschrijf en waardeer²² de historische geografische waarden (historisch landschap)²³. Besteed daarbij met name aandacht aan de historische gebouwen (waaronder monumenten) en aan de aansluitingen van de dijk op de forten Everdingen en Het Spoel²⁴. Maak daarbij waar nodig ook gebruik van de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Gelderland.
- Beschrijf de archeologische (verwachtings)waarden en waardeer de bekende archeologische vindplaatsen mede op basis van het onderzoek van RAAP (2009). De provincie kan zich grotendeels vinden in de conclusies ten aanzien van archeologisch vervolgonderzoek in tabel 2 van dit rapport. Wel wordt opgemerkt dat het dijklichaam zelf ook een archeologische waarde heeft, als weerslag van de geschiedenis van de dijk. Bij afgraving van delen van de oude dijk, bijvoorbeeld bij buitenwaartse versterking, wordt archeologische begeleiding, in het bijzonder het documenteren van het dijkprofiel, aangeraden.

5.5.3 Effecten

Beschrijf welke invloed het voornemen op de aldus vastgestelde waarden kan hebben. Bepaal zowel de positieve als de negatieve effecten op de beschreven landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Ga daarbij in ieder geval in op:

- de mogelijke verstoring of verbetering van het dijklandschap en de verandering die dit kan hebben voor de beleefde kwaliteit. Denk daarbij onder andere aan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van elementen alsmede de ruimtelijk-visuele waarde;
- het op elkaar laten aansluiten van verschillende deeloplossingen waar de continuïteit en de geometrie van de dijk in het geding zijn;
- de mogelijke veranderingen in de mate van samenhang (ensemblewaarde) van het dijklandschap (lintbebouwing-dijk);
- de mogelijke vernietiging of versterking van (onderdelen van) het dijklandschap (met name woningen) en de verandering die dit kan veroorzaken in de fysieke kwaliteit van elementen (de gaafheid) of de inhoudelijke kwaliteit ervan (zeldzame, informatieve of representatieve elementen);
- de verdroging of vernatting en de verandering die dat kan veroorzaken in de conservering van eventueel bodemarchief of funderingen van historische bebouwing.

Geef aan hoe bij planontwikkeling en uitvoering rekening zal worden gehouden met aanwezige waarden (kernkwaliteiten). Ondersteun de beschrijving en effectbepaling met helder beeldmateriaal.

Hanteer in de projectnota/MER voor dit traject een eensluidend beoordelingskader voor cultuurhistorie zoals opgenomen in de startnotitie voor de dijkversterking Neder-Rijndijk Rijswijk – Opheusden. Dat betekent ook het aanhouden van de splitsing in historische geografie en historische (steden)bouwkunde in de projectnota/MER²⁵.

²² Besteed daarbij zowel aandacht aan de beleefde, fysieke als de inhoudelijke kwaliteit van elementen, lijnen en patronen. Zie bijvoorbeeld ook de handreiking van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 'cultuurhistorie in m.e.r. en MKBA'.

²³ Zie ook zienswijze 2.

²⁴ Zie ook zienswijze 1.

²⁵ Ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, zienswijze 5, wijst hierop.

6 OVERIGE ASPECTEN

De provincie adviseert om in de maatschappelijke kosten-batenanalyse voor de dijkversterking ook nadrukkelijk aandacht te besteden aan de maatschappelijke waarde van de omgeving, zoals de natuurwaarde en cultuurhistorische waarde.

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven' en 'leemten in milieu-informatie' heeft de provincie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Verduidelijk het voornemen door, waar mogelijk, gebruik te maken van kaartmateriaal, foto's en andere visualisaties. Maak gebruik van recent topografisch kaartmateriaal met een duidelijke legenda en goed leesbare topografische namen.

De provincie wijst op het belang van een goed (zelfstandig) leesbare samenvatting met het oog op de communicatie richting derden.

Besteed in de aanzet tot het evaluatieprogramma aandacht aan het herstel en de ontwikkeling van de dijkvegetaties.

=====

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Waterschap Rivierenland

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland

Besluit: Goedkeuring van het projectplan voor de dijkversterking

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r.: C12.2

Activiteit: Dijkversterking

Procedurele gegevens:

- aankondiging start procedure in de Staatscourant en regionale bladen van: 16 juni 2010
- ter inzage legging startnotitie: 17 juni 2010 tot en met 14 juli 2010
- adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 juni 2010
- advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 21 juli 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

- ir. L.D. Boom
- dr. R.S.E.W. Leuven
- drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)
- mr. drs. M.A. Poortinga (werkgroepsecretaris)
- dr. J. Renes

Werkwijze Commissie bij opstellen advies voor de inhoud van het MER:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina Commissie m.e.r.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Verslag van extra overleg van de projectgroep en Q-team-overleg "Dijkverbeteringen Rivierenland, 18 september 2009,
- Brief van Programmadirectie Ruimte voor de Rivier aan Waterschap Rivierenland betreffende advies naar aanleiding van 2e bezoek van Q-team aan dijkversterkingen Rivierenland, 28 januari 2010,
- Reactie van Programmadirectie Ruimte voor de Rivier aan Waterschap Rivierenland betreffende PDR-standpunt naar aanleiding van Q-team advies, 1 april 2010.
- Ecoconsultancy, Ecologisch vooronderzoek dijkversterkingprojecten voor Ruimte voor de Rivier en Hoogwaterbeschermingsprogramma (Neder-Rijn, Lek, Steurgat, Bergsche Maas), Eindrapportage 16 november 2009.
- H+N+S, Dijkversterking Fort Everdingen – Arnhem (dijkkring 43), Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit, januari 2010
- RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Archeologisch onderzoek ten behoeve van de Startnotitie m.e.r. van de dijkversterking Ruimte voor de Rivier en Hoogwaterbeschermingsprogramma, 10 december 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Gemeente Culemborg, Culemborg
2. J. Voorberg, Apeldoorn
3. C.W. Raven, Culemborg
4. F. Blommers – van Buchem, Culemborg
5. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
6. Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Arnhem
7. Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie, Utrecht
8. Stichting Fort Everdingen, Everdingen

BIJLAGE 3: Samenvatting en beantwoording zienswijzen en ingebrachte adviezen

1. Gemeente Culemborg

Samenvatting

Door de gemeente wordt aangegeven dat zij bezig zijn met de voorbereiding van een alternatieve maatregel in het kader van de PKB Ruimte voor de Rivier en dat ingestemd wordt met de wijze waarop dit initiatief is beschreven in paragraaf 4.2.4.

In de startnotitie wordt de mogelijkheid van een provinciaal- of rijksinpassingsplan genoemd voor het aanpassen van het bestemmingsplan. Vooralsnog gaat de gemeente ervan uit dit zelf te regelen met een wijziging van het bestemmingsplan.

Op delen van het dijktraject worden knelpunten ervaren op het gebied van de verkeersveiligheid. Om tot een oplossing te komen worden de volgende twee oplossingen aangedragen:

- a. Afsluiten van dijkgedeelten;
- b. Verbreden van de wegbreedte.

Voor punt a. wordt het draagvlak echter niet groot genoeg geacht. De gemeente meent, dit om de veiligheid te verbeteren, dat langzaam verkeer er het meest bij gebaat is om de wegbreedte te verbreden in combinatie met fietssuggestiestroken. Door de gemeente wordt nadrukkelijk niet gekozen voor extra drempels en versmallingen. De laatstgenoemde maatregel levert volgens de gemeente wel afremming van het gemotoriseerd verkeer, maar geen vergroting van de veiligheid van het langzaam verkeer op.

Door de vorige dijkversterking, ca. 10 jaar geleden zijn naar de mening van de gemeente twee grote knelpunten ontstaan. De gemeente verwacht dat deze met de huidige dijkversterking worden aangepakt en opgelost. Het gaat om de volgende punten:

a. Scheuren in de dijk.

Het betreft een locatie op de Beusichemse dijk net voor de gemeentegrens met de gemeente Buren. De scheuren doen zich voor op de aansluiting van een oud dijkvak op een verbeterd dijkvak en moeten regelmatig worden gerepareerd door de gemeente.

b. Afwatering Fort Everdingen

Op Fort Everdingen is in de fortwal, die onderdeel is van de hoofdwaterkering, bij de vorige dijkversterking een damwand geplaatst. Verzuimd is daarbij maatregelen te nemen dat het water op het (verhoogde) fortterrein nog weg kan naar de fortgracht. Daardoor is de monumentale genieloods die hier net achter de hoogwaterkering staat regelmatig onder water komen te staan en aangetast. De gemeente is van oordeel dat bij de huidige dijkversterking maatregelen genomen moeten worden om deze waterhuishouding weer in orde te brengen. Hiertoe zijn al enige oplossingen voorgesteld, die doeltreffend lijken. Overigens is de gemeente ook van mening dat kosten van herstel van de genieloods nu ook binnen deze dijkversterking vergoed moeten worden.

Tussen Fort Everdingen en Werk aan 't Spoel kruist de dijkversterking de Hollandse Waterlinie. Nadrukkelijk wordt verzocht rekening te houden met de elementen en de aansluiting op het fort en het Werk aan 't Spoel.

Reactie

Het eerste punt is voor kennisgeving aangenomen.

In eerste instantie heeft een gemeentelijke procedure voor de ruimtelijke inpassing ook de voorkeur van de initiatiefnemer. Vanuit het gezichtspunt dat de dijkversterking uiterlijk 2015 gerealiseerd moet zijn, is het noodzakelijk dat tussen de verschillende betrokken overheidspartijen afspraken worden gemaakt. Momenteel wordt gewerkt aan het

opstellen van een samenwerkingsovereenkomst welke zal worden gesloten tussen de provincie, betrokken gemeenten, het Rijk en het waterschap als initiatiefnemer.

Op het betreffende dijktraject is/zijn de gemeente(n) aangewezen als wegbeheerder en in zoverre verantwoordelijk voor de inrichting van de weg en de verkeersveiligheid. Momenteel wordt in samenwerking met de betrokken gemeenten een verkeersonderzoek uitgevoerd waarin de knelpunten nader worden geïnventariseerd en mogelijke verkeerskundige oplossingen worden aanbevolen. Het streven van de initiatiefnemer is dat bij de uitvoering van de dijkversterking in samenspraak met de gemeente als wegbeheerder de weg opnieuw wordt ingericht.

Het is de initiatiefnemer bekend dat op genoemde locatie op de Beusichemse dijk (dijkpaal BF030-BF034) net bij de gemeentegrens met de gemeente Buren scheurvorming in het wegdek voorkomt. De genoemde locatie vormt onderdeel van het dijkversterkingstraject en het knelpunt zal binnen de dijkversterking door de initiatiefnemer extra aandacht krijgen in het nieuwe dijkontwerp.

Voor de beantwoording van de zienswijze over de afwatering bij het Fort, wordt verwezen naar de beantwoording op de zienswijze ingediend door de Stichting Fort Everdingen.

Op welke wijze wordt omgegaan met de dijkversterking en kruisingen en aansluitingen met cultuurhistorische onderdelen, al dan niet onderdeel van de dijkversterking, vormt onderdeel van het afwegingskader in de projectnota/MER.

2. J. Voorberg, Apeldoorn

Samenvatting

Inspreker vraagt aandacht voor het (op juiste wijze) betrekken van de (gegevens van de) afvoercapaciteit van de rivier nabij en kort boven Maurik bij het opstellen van het m.e.r. en bij het ontwerpen van de dijk danwel de daarbij behorende veiligheidsanalyse. In het verlengde van het voorgaande vraagt inspreker aandacht te besteden aan de afvoerproblematiek ter hoogte van het recreatiegebied rond het eiland van Maurik en het (natuur)gebied aan de overkant. Dit in relatie tot het voortbestaan van deze gebieden en hun functies.

Inspreker verzoekt om onafhankelijk rapport opgesteld door een onafhankelijke commissie en/of (een) externe deskundige(n) waarin de veiligheid, volkshuisvestelijke en financiële belangen inzichtelijk worden gemaakt omdat op een specifieke locatie (ter hoogte van Redichem) sprake is of kan zijn van een belangenconflict tussen of intern bij de verschillende betrokken overheden (Rijk, provincie, gemeente en waterschap).

Gevraagd wordt om bij de dijkversterking de (aanwezige) cultuurhistorische waarden en/of van oudsher ontstane herkenbare plekken, zoals historische overlopen (tussen de Beusichemse Wiel en Ravenswaaij en het gebied rondom Rijswijk), in stand te laten.

Reactie

Bij het ontwerp van de hoogte van de dijk wordt uitgegaan van de centrale RWS-databank met rivierpeilen van de Rijn/Waal/Maas. De rivierpeilen zijn berekend met zgn. WAQUA-modellen. Rijkswaterstaat Oost-Nederland heeft bijvoorbeeld samen met de projectorganisatie Ruimte voor de Rivier een rivierkundig beoordelingskader voor ingrepen in de Rijntakken binnen het beheersgebied opgesteld. Daarin zijn voorgeschreven: hydraulische en morfologische modellen, referentiemodellen en standaard bepaling van de stromingsweerstand van onder andere de vegetatie. Deze modellen zijn deterministische methoden. De trendvoorspellingen van rivierpeilstijgingen in de rivieras zijn gebaseerd op klimaatmodellen.

De benodigde dijkhoogte wordt bepaald door vertaling van de waterstand van de rivieras naar de kruin van de dijk en de ontwerp-eisen uit de Leidraad Rivieren.

Voor zover de dijkversterking niet buitendijks zal worden uitgevoerd, zal de door inspreker aangevoerde afvoerproblematiek niet betrokken worden in het dijkversterkingstraject en zodoende niet worden onderzocht in de projectnota/MER. Bij een buitendijkse dijkversterking zal door de initiatiefnemer (waterschap Rivierenland) in de projectnota/MER inzichtelijk worden gemaakt welke gevolgen dit heeft op de hydraulische- en rivierkundige situatie ter plaatse.

Uit de strekking van de ingediende zienswijze is af te leiden dat inspreker vreest dat financiële belangen (ontwikkeling van woningbouw) gaan prevaleren boven de veiligheid van de dijk. Deze vrees is ten onrechte. Uitgangspunt en hoofddoel bij de dijkversterking is de veiligheid en daaraan zijn uiteindelijk andere belangen ondergeschikt. Het projectplan (voorheen dijkversterkingsplan geheten) bevat gemotiveerd op basis van de projectnota/MER het besluit op welke wijze de dijkversterking zal worden uitgevoerd. Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt of de dijk voldoet aan de wettelijke voorgeschreven veiligheidsnormen.

In de projectnota/MER zal per maatregel inzichtelijk worden gemaakt welke gevolgen dat heeft op onder meer de cultuurhistorische waarde. Het projectplan bevat gemotiveerd op basis van de projectnota/MER het besluit op welke wijze de dijkversterking zal worden uitgevoerd.

3. C.W. Raven

Samenvatting

1) Kan worden aangegeven waarom op pagina 27 van de Startnotitie zonder enige specifieke uitleg, de dijkverlegging binnen het project Culemborg aan de Lek als alternatief wordt meegenomen.

2) Kan, afgezien van de geplande dijkversterking tussen dijkpalen BF059 en BF068, worden aangegeven welke dijkverzwaringsactiviteiten rond het project Culemborg aan de Lek gaan plaatsvinden, mede gezien de presentatie van het raadsvoorstel in de gemeenteraad op 15 januari 2009 over dit project.

3) In de startnotitie ontbreekt de vermelding van de verplaatsing en uitbreiding van de huidige jachthaven. Deze nieuwe jachthaven wordt ingepast in de Lazaruswaard evenwijdig aan de Lek. Deze ingreep in het zomer-/winterbed van de rivier heeft ingrijpende effecten op het stroomgedrag, waterstand en kwel/piping. Kan in de projectnota/MER worden aangegeven welke effecten die nieuwe geplande jachthaven heeft op de dijkversterking.

4) Kan worden aangegeven wat de effecten zijn en/of invloed is op het dijkversterkingsplan door de geplande ontzanding in de Redichemse Waard in het kader van het project Culemborg aan de Lek.

5) De dijkversterking als onderdeel van het project Culemborg aan de Lek is ten onrechte niet betrokken in deze Startnotitie.

Reactie

1) De dijkverlegging wordt als variant meegenomen omdat dat past binnen de doelstelling van de PKB Ruimte voor de Rivier, zoals ook met redenen omkleed is vermeld in de startnotitie.

2) In de startnotitie wordt exact aangegeven welke dijkverzwarringsactiviteiten rond Culemborg zullen worden uitgevoerd.

3 en 4) Het project Culemborg aan de Lek, met uitzondering van de dijkverlegging welke als variant voor de dijkversterking zal worden meegenomen, en de geplande ontzanding zijn eigenstandige projecten waarvoor de gemeente initiatiefnemer is. In de projectnota/MER voor de dijkversterking zullen de gevolgen, met uitzondering van de hiervoor genoemde dijkverlegging, dan ook, anders dan hierna vermeld, niet inzichtelijk worden gemaakt. Wel kent het project Culemborg aan de Lek (waaronder Lazarus- en Redichemsewaard met bijbehorend binnendijksgebied) en dit dijkversterkingsproject een zekere samenhang. Initiatiefnemer zal bij het opstellen van de projectnota/MER de inhoud en de besluitvorming afstemmen met de gemeente Culemborg als initiatiefnemer van dit project. Hierbij zal ook de kwelsituatie voor zover deze van invloed is op de stabiliteit van de dijk worden betrokken. Voor zover de eventuele veranderde kwelsituatie door een ander project geen invloed heeft op de stabiliteit van de dijk en een maatregel of ingreep uit een ander project geen toegevoegde waarde heeft voor de dijkversterking, zal hieraan binnen de projectnota/MER en de besluitvorming over het dijkversterkingsproject geen aandacht worden gegeven. Dat laat onverlet dat de initiatiefnemer als bevoegd gezag concrete andere plannen dan de dijkversterking kan en zal beoordelen.

5) Zie antwoord op zienswijze 1.

4. F. Blommers-van Buchem

Samenvatting

De startnotitie bevat zeer summere informatie over de beoogde activiteiten en onderwerpen van de m.e.r..

Het in het hoofdstuk 6 aangegeven beoordelingskader mist onderbouwing, van de beschreven effecten wordt niet duidelijk of deze zich voordoen tijdens de aanleg of na de versterking en er ontbreekt een expliciete omschrijving. Zodoende is het niet mogelijk op basis van deze startnotitie te beoordelen of alle effecten beschreven en gemeten (in kwalitatieve- of kwantitatieve zin) zullen worden.

Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor woningschade en wateroverlast ten gevolge van veranderde grondwaterstanden en kwel tijdens en na de werkzaamheden.

Het project Culemborg aan de Lek (waaronder Lazarus- en Redichemsewaard met bijbehorend binnendijksgebied) en dit dijkversterkingsproject zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden voor een goede milieueffectrapportage. Hierbij moet ook de nieuwe (extra) jachthaven worden betrokken waarbij het risico op kwel zal toenemen.

Reactie

Het beoogde doel van de startnotitie is belanghebbenden en omwonenden te informeren over de geplande dijkversterking en daarbij in hoofdlijnen de meest realistische oplossingen aan te geven. De beoogde activiteit, namelijk de dijkversterking op een bepaald dijktraject, is voldoende omschreven. Inderdaad is niet tot in detail op dit moment bekend welke maatregelen en specifieke werkzaamheden aan de dijk worden verricht. Dat zal inzichtelijk worden gemaakt in de projectnota/MER in combinatie met het projectplan (voorheen dijkversterkingsplan geheten). In laatstgenoemd plan zal concreet worden aangegeven welke maatregel en specifieke werkzaamheden op welke locatie zal worden uitgevoerd. De projectnota/MER geeft inzicht in de gevolgen voor de omgeving (ruime zin) bij de uitvoering van de maatregel of specifieke werkzaamheden.

In hoofdstuk 6 wordt een kader beschreven voor de projectnota/MER op welke (milieu)gevolgen een maatregel, oplossing of alternatief wordt beoordeeld in zowel de aanlegfase als na de versterking. De milieu-beoordeling in de projectnota/MER, welke zal starten vanaf september 2010, heeft tot doel de milieu-effecten te beschrijven wanneer de maatregelen worden uitgevoerd. Beoordeling kan inderdaad niet eerder plaats vinden dan wanneer de dijkversterkingsplannen concreet en specifiek zijn (najaar 2010 – juni 2011).

Of een maatregel of oplossing gevolgen heeft voor de grondwaterstand of kwel of de kans op schade aan woningen vergroot, zal door de initiatiefnemer in de projectnota/MER inzichtelijk worden gemaakt.

Zie voor opmerkingen over het project Culemborg aan de Lek de eerdere beantwoording van de zienswijze ingediend door C.W. Raven.

5. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Samenvatting

Er bestaat een verschil in het beoordelingskader voor de cultuurhistorie voor dit dijkversterkingstraject en het kader zoals aangegeven in de startnotitie Dijkversterking Neder - Rijndijk Rijswijk – Opeusden. Er is ondermeer een opsplitsing in thema's die bij Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed niet bekend is. Geadviseerd wordt de beoordelingskaders voor dit dijkversterkingstraject eensluidend te laten zijn met de kaders uit het andere dijkversterkingstraject waardoor de effectbeoordeling op cultuurhistorie voor beide trajecten op een vergelijkbare manier wordt uitgevoerd.

Wordt onder het aspect *archeologische waarden* ook de *verwachtingswaarde* begrepen?

In de startnotitie wordt een onjuiste naam voor de Rijksdienst voor het Cultuur Erfgoed vermeld.

Reactie

In de projectnota/MER voor beide trajecten zal door de initiatiefnemer een eensluidend kader worden gehanteerd, zoals voorgesteld door de Rijksdienst. Dat betekent ook dat de door de Rijksdienst voorgestelde splitsing in historische geografie en historische (steden)bouwkunde door de initiatiefnemer in de projectnota/MER zal worden aangehouden.

In de projectnota/MER en de verdere besluitvorming zal door de initiatiefnemer de juiste naam worden gehanteerd en vermeld.

6. Rijkswaterstaat Oost-Nederland

Samenvatting

Rijkswaterstaat Oost-Nederland is bevoegd gezag ingevolge de Waterwet en is rivierbeheerder en beoordeelt plannen op de onderwerpen hoogwaterveiligheid, scheepvaart, bodemkwaliteit en waterkwaliteit. Deze verantwoordelijkheden worden in de startnotitie niet duidelijk benoemd.

Bij een buitenwaartse versterking (versterking aan de rivierzijde) moet beargumenteerd inzichtelijk worden gemaakt of deze variant gevolgen heeft op de maatgevende waterstand, al dan niet op de afvoerverdeling bij de splitsingspunten van de Rijntakken tijdens de maatgevende afvoeren. Indien de maatgevende waterstand ten gevolge van de versterking hoger wordt, dan moet hiervoor compensatie worden gevonden.

Geadviseerd wordt de verandering van de maatgevende waterstand in beeld te brengen met een standaard werkmethode (WAQUA instrumentarium), waarbij de aandacht gevestigd moet worden op de resolutie en bij een onvoldoende resolutie zal de waterstandverandering toch inzichtelijk gemaakt moeten worden. In het "Rivierkundig Beoordelingskader" staat welke rivierkundige effecten bij ingrepen in het riviersysteem wel en niet mogelijk zijn. Geadviseerd wordt deze bij de beoordeling te betrekken. Aandacht wordt gevraagd voor het scheepvaartverkeer op de Neder-Rijn Lek en het Amsterdam-Rijnkanaal. Duidelijk moet worden of de dijkversterking effect heeft op het scheepvaartverkeer.

Ondanks het gegeven dat nu onbekend is welke variant de voorkeur heeft voor de dijkversterking, zal de versterking gepaard gaan met grondverzet. Rijkswaterstaat Oost-Nederland dient voor het gehele plangebied van de dijkversterking een volledig beeld te hebben van de milieuhygiënische kwaliteit van het oppervlaktewater en van de grond. Geadviseerd wordt contact op te nemen met de dienst om de beschikbare en geplande rapporten over deze bodem- en grondwaterkwaliteit te voorzien van een kwaliteitsoordeel.

Reactie

In het m.e.r. zullen de verantwoordelijkheden van Rijkswaterstaat Oost-Nederland benoemd worden zoals aangegeven.

Zoals in de startnotitie is vermeld en waar de initiatiefnemer ook vanuit gaat, is de voorkeur voor binnenwaartse versterking. Vanzelfsprekend worden door de initiatiefnemer de gevolgen van een buitenwaartse versterking op de maatgevende waterstand inzichtelijk gemaakt en worden deze bij een verhoging gecompenseerd. Het inzichtelijk maken van de verandering wordt in beeld gebracht met de daarvoor geldende werkmethode waarbij nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan de resolutie. Bij onvoldoende resolutie zal de waterstandsverandering inzichtelijk worden gemaakt. De onderbouwing voor mogelijke rivierwaartse versterking worden in de projectnota/MER onderbouwd door een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse en/of een Kosten Effectiviteits Analyse. Beoogde buitenwaartse maatregelen zullen pas effectief worden na overleg met Rijkswaterstaat.

Voorzover de dijkversterking effecten heeft voor het scheepvaartverkeer zal dit door de initiatiefnemer worden beschreven.

Het gevraagde inzicht zal door de initiatiefnemer in de projectnota/MER of door overlegging van aanvullende onderzoeken worden gegeven.

7. Nationaal Project Hollandse Waterlinie

Samenvatting

In de Startnotitie ontbreekt het Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) als betrokken (overheids)partij en ontbreekt het Nationale Project als beleidskader.

Verzocht wordt in de verdere procedure en besluitvorming het Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie concreet mee te nemen en zorg te dragen dat bij de uitvoering van de dijkverbetering 'werk met werk wordt gemaakt'.

Reactie

Initiatiefnemer zal overeenkomstig de zienswijze bij de verdere besluit- en planvorming het Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie als betrokken (overheids)partij benoemen en het Nationale Project, voor zover van toepassing, als beleidskader noemen en hanteren.

Indien de uitvoering van de werkzaamheden dat mogelijk maakt, zal initiatiefnemer bevorderen of er voor zorg dragen dat zoveel mogelijk werkzaamheden gelijktijdig worden uitgevoerd.

Het waterschap is bijvoorbeeld in gesprek met LNV over 'revalidatie' van de tankversperringen rond de dijk bij Gouberdingen. Ook zijn er contacten met de projectorganisatie NHW over de toekomst van Fort Everdingen. Het is het streven van het waterschap om externe projectactiviteiten in dezelfde fysieke ruimte als de dijkzone maximaal mee te koppelen.

8. Stichting Fort Everdingen

Samenvatting

In de startnotitie wordt de verstoorde waterhuishouding in en rond Fort Everdingen, welke sinds de laatste dijkversterking is ontstaan, onvoldoende als aandachtspunt benoemd. Bij de laatste dijkversterking is een damwand in de noordelijke fortwallen gedrukt en zijn problemen ontstaan omdat het hemelwater niet meer (op natuurlijke wijze) via de wal in de fortgracht weg kan vloeien.

Het wordt op prijs gesteld als het project Tankversperring Gouberdingerdijk met voorrang uitgevoerd kan worden.

Reactie

In de startnotitie wordt het Fort apart benoemd als aandachtspunt en wordt opgemerkt dat in de projectnota/MER en verdere besluitvorming specifieke oplossingen worden uitgewerkt. In deze fase van de planvorming is onbekend of ter hoogte van het Fort de dijk voldoet aan de veiligheidsnormen, met name voor wat betreft stabiliteit/piping. Ook dient de veilige dijkhoogte nog correct te worden berekend in de volgende projectfase. Indien de dijk ter plaatse na onderzoek blijkt te voldoen aan de veiligheidsnormen, dan zal het Fort formeel geen onderdeel uitmaken van dit dijkversterkingsproject en de besluitvorming. Hiermee is niet gezegd dat door de initiatiefnemer de problemen bij het Fort dan niet nader worden onderzocht en in overleg met de beheerder van het Fort wordt getracht een afdoende oplossing te vinden.

Indien de uitvoering van de werkzaamheden dat mogelijk maakt, zal initiatiefnemer bevorderen of er voor zorg dragen dat zoveel mogelijk werkzaamheden gelijktijdig worden uitgevoerd. In hoeverre het genoemde project met voorrang, eventueel vooruitlopend op de dijkversterking, kan worden uitgevoerd, zal in goed overleg met andere initiatiefnemers moeten worden afgestemd.

BIJLAGE 4: Bekendmaking

Bekendmaking

Startnotitie dijkversterking Lekdijk Fort Everdingen - Ravenswaaij

Startnotitie dijkversterking Neder-Rijndijk Rijswijk - Opheusden

Onderwerp

Gedeputeerde Staten van Gelderland maken bekend dat zij voor het opstellen van een milieueffect rapport (MER), twee startnotities hebben ontvangen van Waterschap Rivierenland voor de verbetering van delen van de Lekdijk tussen Fort Everdingen - Ravenswaaij en de Neder-Rijndijk tussen Rijswijk - Opheusden.

Het grootste deel van het dijktraject Fort Everdingen - Ravenswaaij is gelegen in de provincie Gelderland; een klein gedeelte (de leeff van Fort Everdingen) ligt in de provincie Utrecht. Gedeputeerde Staten van Gelderland treden op als coördinerend bevoegd gezag.

Doelen van de dijk tussen Fort Everdingen - Ravenswaaij en Rijswijk-Opheusden voldoen niet aan de wettelijke veiligheidsnormen. Daarom maakt Waterschap Rivierenland een plan om de zwakke gedeeltes van de dijk te verbeteren. Zodoende blijft het rivierengebied goed beschermd tegen overstromingen. Het maken van het plan duurt tot ongeveer 2012. Het is de bedoeling om in 2015 klaar te zijn met de dijkverbetering zelf.

Procedure

Voor de verbetering van de dijktrajecten Fort Everdingen - Ravenswaaij en Rijswijk - Opheusden dient een dijkversterkingsplan conform de Waterwet te worden vastgesteld door Waterschap Rivierenland en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland. Ten behoeve van dit plan dient een MER te worden opgesteld. Als eerste stap in dit proces is een startnotitie gemaakt. Daarin zijn de hoofdlijnen van de voorgenomen activiteiten beschreven en is in grote lijnen aangegeven welke milieuaspecten naar verwachting relevant zullen zijn. Eerder wordt in de gelegenheid gesteld te reageren (inspreken) op de startnotitie met als doel er voor te zorgen dat de relevante milieuaspecten worden meegenomen in het milieueffectrapport. De commissie milieueffect rapportage is gevraagd advies uit te brengen. Gedeputeerde Staten van Gelderland zullen hierna een advies over de relevantie en detailniveau vaststellen waaraan het MER zal moeten voldoen.

Inzage

De startnotities en de stukken die daarbij horen, liggen ter inzage van 17 juni 2010 tot en met 14 juli 2010. De stukken kunnen op werkdagen worden ingezien bij de volgende instanties op de daar gebruikte openingstijden:

- Waterschap Rivierenland, De Blombougaard 1 te Tiel;
- de provincie Gelderland, Informatiecentrum in het Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem;
- in de bibliotheek van de provincie Utrecht, Pythagoraslaan 101 te Utrecht;
- de gemeente Buren, De Watering 1 te Maurik;
- de gemeente Culemborg, Koudesstraat 290 te Culemborg;
- de gemeente Vianen, Voorstraat 30 te Vianen;
- de gemeente Neder-Betuwe, Burgemeester Lodderstraat 24 te Opheusden.

Provincie Gelderland, dichterbij dan je denkt

Zienswijzen

Eenieder kan vanaf 17 juni tot en met 14 juli 2010 schriftelijk en/of mondeling zienswijzen over de startnotities naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van zaaknummer 2010-00129. Voor het naar voren brengen van mondelinge zienswijzen kunt u contact opnemen met de heer D. ten Hooven, (T 026 450 8810).

inloop/inspraakbijeenkomsten

Waterschap Rivierenland organiseert een aantal inloopbijeenkomsten over deze projecten. Tijdens deze bijeenkomsten krijgt u informatie over de stand van zaken van de plannen, de te volgen m.e.r. procedure en de mogelijkheden voor inspraak (zienswijzen). Deze avonden vinden plaats op:

- voor het dijktraject Fort Everdingen - Ravenswaaij: Gemeente Culemborg: maandag 21 juni 2010 in 't Veerhuys, Veerweg 7 te Benschoten, Gemeente Buren: vrijdag 25 juni 2010 in 't Veerhuys, Veerweg 7 te Benschoten;
- voor het dijktraject Rijswijk - Opheusden: Gemeente Buren: dinsdag 22 juni 2010 in Verenigingsgebouw 't Klakhuus, Stierappelhof 7 te Maurik, Gemeente Neder-Betuwe: woensdag 23 juni 2010 in Verenigingsgebouw de Rotenbalk, Haasestraat 6 te Opheusden.

De inloopbijeenkomsten zijn van 16.00 tot 20.00 uur. Op alle bijeenkomsten zullen medewerkers van de provincie Gelderland aanwezig zijn.

Inlichtingen

Voor inhoudelijke vragen over de startnotities kunt u contact opnemen met Waterschap Rivierenland, de heer R. Rijkers, (T 06 51 28 95 58).

Voor vragen over de m.e.r.-procedure kunt u contact opnemen met de provincie Gelderland, de heer D. ten Hooven, (T 026 450 8810).

De startnotities zijn ook in te zien op www.gelderland.nl/sactueel/bekendmakingen.

Arnhem, 17 juni 2010,
zaaknummer: 2010-00129

Gedeputeerde Staten van Gelderland
C.C.A. Cremelie - Commissaris van de Koningin
P.O. van Nieuwstraat - Versterk

